

назви в юридичній практиці, ЗМІ та ін. Можна побачити безліч справ, де громадяни та суди застосовують таку назву, нехтуючи чітко визначеною законодавчою термінологією. Проте, інколи реакція на неправильне зазначення даного факту має наслідком відмови у відкритті провадження у справі. Вважаємо, що реакція на це не повинна бути такою категоричною, адже громадяни можуть не до кінця знати приписів законодавства або плутати певні факти між собою, і через реакція суду повинна бути у вигляді залишення заяви без руху із наданням строку для усунення недоліків за аналогією статті 121 ЦПК.

Список використаних джерел:

1. Кодекс законов о семье, опеке, браке и актах гражданского состояния Украинской ССР [Електронний ресурс] // Министерство юстиции украинской ССР – Режим доступу до ресурсу: <http://deminov.dp.ua/wp-content/uploads/2012/02/1.jpg>.
2. Н.В.Рабинович. История советского гражданского права / Н.В. Рабинович. – Москва, 1949. – 433 с.
3. Матвеев Г.К. Семейное право / Г.К.Матвеев. – Київ: «Україна», 2008. – 488 с.
4. Рейхель М. Законодавчі підсумки 2-ої сесії ВУЦВК XI скликання / М. Рейхель // Вестник советской юстиции. – 1925. – № 21. – 815 с.
5. Постановление Президиума Верховного Совета СССР от 10 ноября 1944 г. «О порядке признания фактических брачных отношений в случае смерти или пропажи без вести на фронте одного из супругов» [Електронний ресурс] // Библиотека нормативно правовых актов Союза Советских Социалистических Республик – Режим доступу до ресурсу: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_4521.htm
6. Цивільний процесуальний кодекс 1963 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1501-06>.
7. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 «Про судову практику у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення» [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95>
8. Пленуму ВСУ № 11 «Про практику застосування судами законодавства під час розгляду справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя» [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07>
9. Ухвала Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області від 5.09.2012 № 815/12651/2012 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень – Режим доступу до ресурсу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/26616435>

Лісовська Ю.В.

студентка,

Академія адвокатури України

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

До загальних суб'єктивних прав споживачів можна відносити: право на захист своїх прав державою; право на належну якість продукції та обслуговування; право на безпеку продукції; право на доступну, достовірну та своєчасну інформацію про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також

про її виробника (виконавця або продавця); право на відшкодування шкоди (збитків), завданих дефектною чи фальсифікованою продукцією або продукцією неналежної якості, а також майнової та моральної (немайнової) шкоди, заподіяної небезпечною для життя і здоров'я людей продукцією у випадках, передбачених законодавством; право на звернення до суду та інших уповноважених органів державної влади за захистом порушених прав; право на об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів).

До спеціальних прав належать: права споживача у разі придбання ним товару неналежної якості; у випадку порушення умов договору про виконання робіт чи надання послуг; у разі придбання ним продукції у кредит; у випадку укладення договору поза торговельними або офісними приміщеннями; у разі укладання договору на відстані; у сфері торговельного та інших видів обслуговування тощо.

На прикладі договору роздрібної купівлі-продажу чітко простежується характерна особливість активного втручання законодавця у відносини, що складаються між виробниками, продавцями і споживачами. Їх регулювання спрямовано на те, щоб по можливості збалансувати економічні і юридично нерівні відносини, поклавши на підприємців деякі додаткові обов'язки, а споживачеві надати відповідні права та гарантії їх захисту. Це викликано тим, що в умовах розвитку ринкових відносин, котрим притаманне функціонування розвинутої мережі посередників, споживач невідворотно віддаляється від виробників і тому все складніше йому отримати відшкодування збитків, яких він зазнав внаслідок недоліків товарів та послуг. Звідси, покупець розглядається ЦК України, а також Законом «Про захист прав споживачів» як спеціальний суб'єкт юридичного захисту.

Тому чинне законодавство закріплює спеціальні заходи (міри) захисту споживача, а саме право на обмін товару. Відповідно до ст. 707 ЦК покупець має право протягом чотирнадцяти днів з моменту передання йому непродовольчого товару неналежної якості, якщо триваліший строк не оголошений продавцем, обміняти його у місці купівлі або інших місцях, названих продавцем, на аналогічний товар інших розмірів, форми, габариту, фасону, комплектації тощо. У разі виявлення різниці в ціні покупець проводить необхідний перерахунок з продавцем. Поділяю точку зору тих правників, які вважають, що споживач має право на обмін товару належної якості, а законодавцем була допущена технічна помилка. Відносини, що виникають при продажу покупцеві товару неналежної якості, закріплюють право останнього вимагати заміни товару на аналогічний належної якості. Терміни «обмін» і «заміна» не є тотожними.

Таким чином, незважаючи на те, що законодавство України формально надає споживачам широке коло повноважень стосовно захисту своїх законних прав та інтересів, реалізувати цю можливість ще доволі складно. Тому необхідно вдосконалювати нормативно-правові акти, які регулюють дані правовідносини, і знаходити нові способи їх реалізації.

Законодавчою основою відносин між виробниками (виконавцями), продавцями і споживачами товарів (робіт, послуг) є Цивільний кодекс і Закон «Про захист прав споживачів». Відмінність між цими двома законодавчими актами полягає в тому, що перший з них регулює майнові і пов'язані з ними особисті немайнові відносини з приводу купівлі-продажу і поставки будь-яких

товарів (робіт, послуг), а другий – тільки товарів, робіт та послуг споживчого призначення, оскільки під споживачем в ньому розуміють «громадянина, який придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити товари (роботи, послуги) для власних побутових потреб».

Перелік прав споживачів, дотримання яких гарантовано Законом «Про захисти прав споживачів», визначений у ст.4 цього законодавчого акта і включає дві узагальнені групи прав, класифікованих залежно від сфери їх реалізації. Права споживачів, об'єднані в першу групу, включають загальні організаційні права, реалізація яких заснована на взаємодії з державними органами. Державний захист прав споживачів є комплексом заходів щодо: забезпечення громадянам захисту їх прав як споживачів; надання можливості вільного вибору товарів (робіт, послуг); надання можливості набуття знань і кваліфікації, які необхідні для прийняття споживачами самостійних рішень під час придбання та використання товарів відповідно до їх потреб; надання гарантій придбання товарів (робіт, послуг), що забезпечують рівень споживання, достатній для підтримки здоров'я і життєдіяльності.

Право споживачів на гарантований рівень споживання реалізується державою:

- шляхом стимулювання виробництва товарів, виконання робіт та надання послуг споживчого призначення за допомогою різних заходів як організаційно-адміністративного, так і економічного (включаючи оподаткування) характеру;

- запровадження нормованого розподілу товарів у випадку, коли з будь-яких причин відсутні гарантії вільного їх придбання кожним споживачем;

- запровадження компенсаційних виплат, різних видів допомоги та пільг громадянам.

У разі порушення законодавчо встановлених прав споживач може звернутися до суду.

У разі пред'явлення споживачем вимоги про безоплатне усунення недоліків товару вони мають бути усунені в строк, встановлений за домовленістю сторін, але не більше ніж 14 днів.

Розірвання договору і відшкодування збитків споживачеві розглядається як крайній захід, хоча покупець може наполягти на ньому замість гарантійного ремонту заміни або зменшення ціни товару.

У цьому випадку гроші, сплачені за товар, повинні бути повернені споживачеві у день розірвання договору, а у разі неможливості – в строк, визначений за угодою сторін, але не пізніше сьомого дня після розірвання договору.

Крім відшкодування шкоди, заподіяної споживачеві внаслідок порушення його прав, продавці та виробники товарів несуть відповідальність у вигляді фінансових санкцій (штрафних санкцій).

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Закон України «Про захист прав споживачів». Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
3. Захист прав споживачів: Тематична добірка //Податки та бухгалтерський облік. – 2007. – 6 грудня. – С. 4-5.

4. Ларін М. Захист прав споживачів: світовий досвід // Юридичний Вісник України. – 2015. – № 10. – С. 11.
5. Іваненко Л. Реалізація права споживачів на придбання товару належної якості // Право України. – 2003. – № 8. – С. 73-75.
6. Рабінович А. Право людини на якісні продукти харчування: нормативно-юридичний механізм його забезпечення в Україні (загальна характеристика) // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 8. – С. 105-108.
7. Колісникова Г. Особливості цивільно-правового захисту прав споживачів // Право України. – 2008. – № 3. – С. 100-102.

Лях В.М.

студент;

Пилипенко С.А.

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри,

Національна академія внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА САМОЗАХИСТ У СФЕРІ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ

Об'єктами самозахисту можуть бути особисті немайнові права, зокрема право на життя, свободу, особисту недоторканість, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, право на недоторканість особистого та сімейного життя, право на повагу честі, гідності, на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на недоторканість житла, свободу пересування тощо.

Уже традиційним став розгляд серед заходів самозахисту особистого немайнового права необхідної оборони та дій у стані крайньої необхідності. Під час необхідної оборони можуть захищатися життя, свобода, особиста недоторканність, таємниця особистого життя, недоторканність житла тощо. Характер посягання, його спрямованість, про яку свідчить поведінка нападника, інтенсивність нападу визначають також характер дій особи, яка обороняється, окреслюють можливу шкоду, якої може бути нею завдано. У разі посягання на життя правомірним є заподіяння будь-якої шкоди, оскільки життя є невід'ємним благом, найвищою цінністю.

У цьому випадку постає питання щодо розміру шкоди, яка може бути заподіяна нападнику під час захисту від посягань, що не пов'язані із загрозою життю особи, зокрема, під час захисту від зґвалтування. Дійсно у ст. 7 КК УРСР 1960 р. зґвалтування визнавалося тяжким злочином. Згідно ж зі ст. 12 КК України зґвалтування є злочином середньої тяжкості, адже за його вчинення передбачено покарання строком до п'яти років позбавлення волі. Тяжким злочином є зґвалтування, вчинено повторно або особою, яка вже вчиняла злочин, передбачений ст.ст. 153-155 КК, а особливо тяжким – зґвалтування вчинене групою осіб, зґвалтування неповнолітньої або малолітньої особи або таке, що спричинило тяжкі наслідки. Однак це не відповідає ст. 3 Конституції України, згідно з якою найвищою соціальною цінністю є не лише життя, але й здоров'я, честь, гідність, недоторканість